

MÚSICS CECS DE CARRER

A Guillaume Apollinaire

LLÀGRIMES DE MÚSICA RELLESCANT SOBRE PEGA GREGA
VIBRACIÓ DE CORDES I DE NERVIS I D'AIRE
AIGÜES TERBOLES QUE S'AGITEN I MALELAIREN
DRAPS VERDS MANS GROGUES CORDES BLANQUES
ULLS D'AGATA SERENA I POLIDA
MAXIMA PRESSIÓ DEL GEMEC MUSICAL
DEGOTALL DE MELODIA OLIOSA
MULTITUD TANGENT
VALVULA LITERARIA
MENDICITAT
PUCCINI

JOAQUIM FOLGUERA,
Traduccions i fragments

Confidències d'un aprenent de violí

CONTE DE JOAN PINYOL

Abans de deixar aquest món, l'últim que va sentir l'Agustí va ser un fortíssim cop al cap.

Feia ja uns quants anys que es guanyava la vida tocant el violí davant el renovat Liceu, justament sobre el dibuix de Miró que reposa al mig del sòl. Tenia, però, una manera de fer tan particular que s'havia guanyat la fama de ser el violinista més singular que actuava a la Rambla. I tot perquè, a causa d'una no desitjada somnolència -que l'incomodava primerament a ell-, en plena actuació tancava amb lentitud els ulls, relaxava quietament els dits i quan el silenci de les cordes el delatava d'una manera més que exagerada, reprenia la interpretació al temps que recuperava la posició del seu cap.

Amb aquesta manera d'actuar, sense voler-ho aconseguia que cada dia fos més gran la rotllana de curiosos que el semiercerclaven i que, quan descobrien aquest detall, li adreçaven diversos somriures mofetes que a ell no l'immuntaven pas. Per molt que hagués de reprendre contínuament la mateixa peça musical, només ell sabia per què s'adormia i la resta li era ben igual. Després de tot, i sempre en el millor dels casos, el seu barret s'omplia d'unes agraidíssimes monedes que, tenint en compte la seva situació actual, esdevenien per a ell del tot vitals.

Aquella tarda, però, en precipitar-se contra el terra en plena actuació, alertà els seus espectadors i, en pocs instants, es formà una rotllana de curiosos i de preocupats, digna de les millors ocasions. Després de provar d'atendre'l i de veure que no reaccionava, van apressar-se a avisar una ambulància. Mentre l'esperaven van recollir el violí, l'arquet i el tamboret i van restar quiets mentre el contemplaven.

Posats a llançar conclusions, la vida de l'Agustí havia estat marcada per tres eixos: la música, l'amor i els cops de cap.

Abans de quedar-se orfe, el seu pare li va fer jurar que lluitaria per aconseguir fer realitat el somni que a ell des de sempre li havia estat vedat i que no era altre que convertir-se en un actor d'alçada i interpretar grans personatges per al gran públic. Amb aquest objectiu marcat, va provar d'entrar a l'Institut del Teatre en tres ocasions, sempre sense sort. Al final, i veient que el desig del seu pare se li resistia i li provocava un absolut desgavell interior, va tenir una brillant pensada i, per tal de correspondre el seu progenitor, va convertir-se en un figurant de la Rambla. Potser aquella professió no responia del tot als darrers desitjos del seu pare, però a l'Agustí li feia molta il·lusió perquè, com

a mínim, les seves paraules obtenien un anhelat ressò. D'aquesta manera, i sempre davant per davant del Liceu, pujava cada dia a la seva tarima per convertir-se en un personatge popular que es mantenia estàtic fins que algú li agraiïa econòmicament la seva presència, la seva interpretació i el seu original posat. Convençut que distraïent els avorrits vianants, a més a més de poder pensar com mai, complia una funció social, durant un parell d'anys no va parar de triomfar.

Una tarda, però, va ser víctima d'una circumstància que féu que abandonés la seva condició de figurant. Feia estona que el seu barret, a tocar de la seva tarima, restava intacte i, per tant, ell mantenia la mateixa posició. Quan ja es convenia que aquell dia resultaria estèril als seus interessos, va acostar-se-li un nen i el va començar a saludar. A l'Agustí li fou del tot impossible de correspondre la salutació en honor al seu paper i amb vista als altres vianants. I per això es va arribar a inquietar molt davant d'aquest visitant. Quan el nen, en no veure's correspost, va començar a tibar-li el vestit, l'Agustí va estar a punt de perdre l'equilibri. El salvà el fet que en aquell mateix moment va arribar una mare del tot esverada. Pel que deduí l'Agustí, el nen havia fet camí sol i la mare feia estona que el buscava. Quan finalment abraçà el menut, com si la separació hagués durat una setmana, la mare, després de mirar el figurant, li agraiï sincerament el gest. Per la seva banda, l'Agustí, sempre en el seu paper, no pronuncià ni una paraula. I aquest detall fou el que desencadenà la seva autèntica davallada.

Una vegada calmada la mare, i després d'arribar a la conclusió que el figurant havia fet possible que el seu fill no allargués encara més tràgicament l'escapada, va manifestar-li que no tenia paraules per agrair les atencions, però que li oferiria una bona paga. Després d'aquestes paraules, va dir al fill que el gratificarien generosament amb dues monedes de les més altes. Així, i per a sorpresa de l'Agustí, va afegir que sabrien si el personatge estava agraiït si entre una moneda i l'altra era capaç d'alçar una cama. Amb aquesta juguesca -que la mare s'havia tret de la butxaca-, l'Agustí no tingué cap més remei que correspondre a aquests desitjos i quan la mare llançà la primera moneda, ell, del tot obedient, alçà la cama, en espera de la que havia de llançar el nen, que posaria fi al seu patiment i li retornaria la calma. Quan li arribà el seu torn, però, el nen arrencà a plorar en una clara mostra de la seva ràbia per no haver estat ell el primer. Sense demanar permís absolutament a ningú, s'agenollà i començà a remenar per dins del barret. Quan li semblà trobar la moneda, digué a la seva mare que repetirien l'acció i que ell, abans que ningú, estrenaria la tanda. Per la seva part, l'Agustí, que sempre en honor a la professió i als altres vianants, mantenia alçada la cama, començà a neguitejar-se. Aleshores l'inoportú nen dubtà en veu alta sobre l'autenticitat de la moneda trobada i d'aquesta manera allargà el patiment de l'Agustí, el qual sentí en la seva pell diverses punxades que desembocaren en una indesitjada rampa a la cama alçada. Sense cap intenció que se n'adonessin els altres, provà inútilment de retornar a la posició inicial, amb tanta poca fortuna que, estàtic i garratibat com mai, perdé les nocions més elementals de l'equilibri i, sempre contra la seva voluntat, es precipità violentament sobre la mare i, en guanyar el terra, va colpejar-se fortament el cap. Després de quedar estès, enmig d'una mai somiada expectació, decidí que en alçar-se posaria el definitiu punt i final a la seva condició de figurant.

Aquella altra tarda, però, el seu cos, després d'un similar cop de cap, jeia encara immòbil mentre els que l'envoltaven en espera de l'ambulància, es convenien cada vegada més que assistien a un fatal desenllaç.

Quan arribà l'atenció mèdica, amb gran estridència i a gran velocitat, el metge girà el cos de l'Agustí panxa enlaire i l'observà fins que, després de treure's les ulleres i passar-se els dits pel nas, va dictaminar que aquell músic de carrer havia passat a millor vida. Prova d'aquest fet, eren els seus ulls desencaixats. Fou aleshores quan les autoritats policials decidiren dispersar la multitud i avisar el jutge que havia de fer l'acta de defunció d'aquell cas. Mentre l'esperaven agafaren el violí i l'arquet i els col·locaren sota el braç dret de l'Agustí. Així, la sessió fotogràfica periodística i policial disposaria de tots els elements per convertir aquella mort en el pretext simbòlic d'un possible serial.

L'Agustí feia tres anys que, com sempre davant del Liceu, actuava amb el seu violí. Si s'adormia sovint en plena actuació, era perquè a la nit no podia agafar mai el son, a causa de l'enyor que sentia per l'absència de la seva estimada, que en el seu moment fou víctima d'una nefasta interpretació. S'havien conegut justament després d'un concert en què ell, mogut per una irrefrenable passió cap a l'actuació d'ella, va ser capaç de saltar a l'escenari i de lloar personalment la seva interpretació. Aquest gest -que cridà l'atenció dels vigilants de la sala i que reflectí també la premsa del moment- va ser del tot determinant perquè temps després, l'Agustí i la violinista confonguessin els seus cors i acabessin consolidant la relació.

Un dia, l'Agustí, després d'explicar-li a ella la seva experiència de figurant, li confessà que, tot i que havia decidit no repetir-la mai més, i en compliment novament dels desitjos del seu pare, sentia una enyorança d'actuar al mig de la Rambla davant els vianants. Ella, que deduí que devia ser ben vital per a l'Agustí, es comprometé a introduir-lo en l'art de la interpretació del violí. Tal i com li confessà aquell dia, per a ella la música era la pròpia vida i de totes totes amb ell la volia compartir.

D'aquesta manera, i amb un mestratge tan exquisit, l'Agustí en poc temps fou capaç de traduir les seves sensacions a través d'aquest instrument. Després del seu entregat aprenentatge i a fi de gaudir conjuntament de la música, l'Agustí va voler agrair el gest de la seva estimada convidant-la a una òpera de Wagner al vell Liceu.

Era una tarda humida. La presència d'ella, fruit de la fama de gran violinista que amb el temps s'havia guanyat, va crear una enorme expectació a tota la platea. Aquell dia s'estrenava *Parcival*, un muntatge que obria una temporada plena d'expectatives al Gran Teatre. Després d'ocupar els seus seients, enmig de multitud d'encuriosides mirades, la parella lleugerament va besar-se. Poc després s'apagaren els llums i el majestuós teló va descobrir un espai escènic que a cada centímetre despertava més admiració. De seguida el tenor avançà els metres necessaris i amb la seva veu encetà l'actuació.

A la mitja part, ella li confessà que no oblidaria mai tot el que amb ell compartia i que mai li podria agrair que aquella nit li hagués permès de viure aquella experiència tan exquisida, amb la qual no parava de vibrar. Per la seva banda, un eufòric Agustí li confessà que era ella qui havia donat sentit a la seva vida i qui el feia realment feliç.

Durant el descans, la notícia que en aquella estrena assistia la gran violinista del país va arribar a l'escenari i el nerviosisme i l'emoció van escampar-se entre els actors. Quan els llums van tornar a apagar-se, ella acabava de recolzar el seu cap just sobre el seu cor de l'Agustí, mentre el seu pit s'havia convertit en un emocionat coixí.

En el moment en què aquella majestuosa representació es trobava ja a la part final, un fet produí un definitiu daltabaix en els seus sentits. Per a sorpresa de tothom, el tenor, en plena interpretació del paper principal, va mostrar greus dificultats per assolir plenament l'agudesca d'una nota i des de la platea, la seva estimada va fer tan seus l'impàs i el patiment que va quedar extasiada a l'acte d'un cobriment de cor. La fatalitat es completà perquè finalment, i poc després que la famosa violinista abandonés aquest món, el tenor va assolir la nota entre crits d'entusiasme i grans aplaudiments, mentre l'Agustí encara provava d'auxiliar-la inútilment. Tot i que en saber la tràgica notícia el condol s'escampà i tot el país se'n ressentí, l'Agustí no li ho va perdonar mai i prometé que algun dia es venjaria.

Dies després, i absolutament abatut, va decidir que en honor a la seva difunta estimada, davant del Liceu cada dia interpretaria peces amb el seu violí i així mantindria el record viu de qui va estimar-lo intensament. Per aquesta raó feia molts anys que s'adormia tot recolzant la papada en el llom del seu violí i que, sota una envellida gavardina, convocava la mirada entusiasta dels que gaudien de la vida Rambla avall.

Aquella fatídica tarda, davant del seu incondicional públic, es va sentir defallir i va posar el punt i final a un homenatge d'amor que fins aleshores era l'únic del món que feia glatir el seu cor. Quan va arribar el jutge i el va veure estirat a terra, de seguida reconegué de qui es tractava i, sense poder-ho evitar, s'entristí. Després va ordenar que el col·loquessin dins la caixa, juntament amb el seu violí. En introduir dins el cotxe el cos sense vida de l'Agustí, no només s'emportaren la seva singular història sinó també el seu esperit.

Amb ell desapareixia un home lligat a la Rambla que li havia donat la vida i que li havia robat el seu gran amor. El que per sempre més desconixeria tothom és que l'Agustí complí el seu jurament de venjança i visità secretament el lloc dels fets, un trenta-u de gener de mil nou-cents noranta-quatre.

JOAN PINYOL I COLOM (Capellades, 1966) és llicenciat en Filologia Catalana. Professor d'Ensenyament Secundari i escriptor, ha impartit diversos seminaris sobre la narració curta i és autor de dos reculls de contes: *Balanci d'onades* (1994) i *Avinguda Capri* (1999), amb el qual fou proclamat finalista del IV Premi Pere Calders de Literatura Catalana 1998.